POZORUHODNÝ PŘÍBĚH

kláštera v Zašové

Trinitářský klášter
a zahrada Zašová

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

PŘÍBĚH TRINITÁŘSKÉHO KLÁŠTERA V ZAŠOVÉ

Hledáme-li odpověď na otázku, proč právě v Zašové vznikl po Praze druhý a dnes jediný stavebně zachovaný trinitářský klášter u nás, můžeme říct, že se tak stalo díky souběhu tří příznivých okolností:

1) tradici Zašové coby významného poutního místa
2) zbožnosti Žerotínů, majitelů zdejšího panství
3) entuziasmu bratří Vranečků

Vyprávění začneme právě u této dvojice rodných bratrů.

Sourozenci Vranečkovi

Od Zašové níže po proudu Bečvy leželo městečko Krásno (nyní součást Valašského Meziříčí). Zde roku 1676 přišel na svět v rodině krásenského tkalcovského mistra prvorozený syn Václav. Na prahu dospělosti se rozhodl pro vstup do trinitářského kláštera v Ilavě u Trenčína. Tkalcovské řemeslo proto převzal o tři roky mladší Jan Bartoloměj, ovšem pouze do roku 1707, kdy se stává rožnovským farářem jeho vzdálený příbuzný František Karel Wagner a nabízí mu rektorské (učitelské) místo v Zašové. Jan Bartoloměj nabídku přijímá a i se svou mladou rodinou se stěhuje do uprázdněné fary při starém dřevěném zašovském kostelíku.

V době, kdy Vranečka nastupuje v Zašové do rektorské služby, byla obec dlouhodobě bez místní duchovní správy a spadala pod farnost Rožnov. Navzdory jistému úpadku se Zašová stále ještě těšila pověsti poutního místa. Předmětem zbožné úcty zde byl – slovy Jana Bartoloměje Vranečky – *„zázračný obraz Panny Marie od starodávna v zašovském kostelíčku chovaný“*.

Obraz Panny Marie Zašovské

Rožnovský farář Wagner i rektor Vranečka patřili mezi horlivé ctitele Panny Marie Zašovské a oba se snažili vypátrat, kde má tento obraz a úcta k němu svůj počátek. Farář Wagner pozval v roce 1710 do Zašové jakéhosi nejmenovaného zkušeného malíře a ten odhadl tehdejší stáří obrazu na 300 let.

Jiný pozvaný znalec, historik Jan Jiří Středovský, se sice nevyslovil ke stáří obrazu, ale identifikuje znak na štítu postavy rytíře klečícího u nohou Madony jako erb slezského šlechtického rodu Sobků z Kornic.

Rektor Vranečka zahajuje šetření mezi místními pamětníky a vše zajímavé zapisuje do své kroniky. V podstatě je však výsledkem jeho doptávání to, že nikdo neví a nezná ani zprostředkovaně z vyprávění svých rodičů jinou odpověď, než že obraz je zde od starodávna.

K samotnému obrazu: jedná se o deskový obraz malovaný technikou tempery na dřevě. Obraz o rozměrech 122 x 66 cm má dnes podobu krátkoramenného kříže. Do tohoto tvaru byl upraven zřejmě v roce 1726 kvůli přizpůsobení novému honosnému rámu, který obrazu daroval holešovský hrabě František Antonín Rottal, stavebník chrámu na Sv. Hostýně.

Současní odborníci směřují přibližnou dobu vzniku obrazu k roku 1450. Z archivních dokladů je zřejmé, že obraz byl předmětem zbožné úcty už minimálně v druhé polovině 17. století, ovšem odkud a proč se v Zašové objevil, není známo nic.

Zašovská legenda

Nemajíce historických pramenů o vzniku poutního místa Zašová, musíme se spokojit s legendou. Její příběh je prostý: křesťanský rytíř pronásledován nepřáteli (podle některých verzí Turky či Tatary) zabloudil v hlubokých lesích. Tři dny a noci jimi marně bloudil, až k smrti unaven z posledních sil sepjal ruce a prosil Pannu Marii o pomoc. V mdlobách pak uviděl Bohorodičku s Dítětem Ježíšem v náručí, jak mu podává ozdobnou šňůru vedoucí od spony jejího pláště. Rytíř se jí ve snu s důvěrou chytil a šel, kam ho Panna Maria vedla.

Když se ráno probudil, zjistil, že je v neznámé krajině na okraji lesa, nadohled od prvních obydlí. Byl zachráněn. Z vděčnosti pak nechal postavit na tom místě kapličku a do ní namalovat obraz Madony tak, jak ji ve snu spatřil. Později si lidé tento příběh ztotožnili s přírodní lokalitou zvanou Stračka, kde ze skalnaté stráně vyvěrá pramen vody.

Že se obraz Panny Marie Zašovské těšil zbožné úctě nejen lidí prostých, ale i urozených, o tom svědčily různé votivní (děkovné) dary v podobě především stříbrných předmětů, které podle tehdejšího zvyku zdobily okolí uctívaného obrazu. Zajímavým dokladem toho, jaký význam byl jinak prostému kostelíčku přikládán, také je, že se zde v roce 1679 konala svatba jediné dcery majitele panství Bernarda Ferdinanda ze Žerotína.

Tímto se dostáváme k dalšímu z významných a v úvodu vyjmenovaných faktorů, které se spolupodílely na vzniku zdejšího trinitářského kláštera. Tím je zbožnost a zakladatelská činnost tehdejších majitelů panství – Žerotínů.

Zbožní Žerotínové

Svatbu dcery majitele panství jsme již zmínili. Na zbožnost a mariánskou úctu jeho manželky hraběnky Františky Eleonory zůstala trvalá památka v podobě mariánského sloupu na náměstí ve Valašském Meziříčí. Paní Františka (rozená Podstatská) odkázala své lešenské panství Rudolfu Magnusovi Podstatskému z Prusinovic, který se v budoucnu významně zaslouží o vznik kláštera v Zašové.

Je zřejmé, že zbožnost tehdejších majitelů panství a jejich důvěra v pomoc Panny Marie v zašovském kostelíku mimořádným způsobem uctívané, byla upřímná.

Nejvýznamnější důkaz o tom podal následující majitel panství Karel Jindřich ze Žerotína, který sloužil jako plukovník v císařském vojsku. V jakémsi nebezpečí učinil slib, že bude-li vyslyšen, postaví obrazu Panny Marie Zašovské nový důstojný svatostánek, k čemuž pak skutečně v roce 1714 došlo.

Netradiční založení kostela

V té době byl v Zašové již sedm let rektorem zmíněný Jan Bartoloměj Vranečka, který se stal nejen svědkem, ale také významným aktérem obřadu založení stavby tohoto nového chrámu, jak později zaznamenal do své kroniky: *„Léta 1714 v měsíci Augusti první kámen na nový kostel zašovský byl založený ode mne, Jana Bartoloměje Vranečky a mého syna Baltazara.“* Vranečka se zprvu zdráhal ujmout takového úkolu, zvláště když se ukázalo, že podle tehdejšího zvyku se má do základů zazdít zlatá mince.

Vranečka neměl minci, kterou by mohl obětovat zazděním do základů, ale vzpomněl si, že od svého bratra trinitářského mnicha Václava dostal na památku římskou medailku s vyobrazením zakladatelů trinitářského řádu z jedné strany a Panny Marie ze strany druhé. Tak došlo k tomu, že do základů zašovského kostela byla místo mince z drahého kovu zazděna trinitářská medailka. Později bude tento příběh chápán jako jakési předznamenání dějů příštích… Stavba kostela trvala dlouhých 11 let.

Trinitáři, kdo jsou a kde se vzali

Řád vznikl s cílem pořádat finanční sbírky a s jejich pomocí zajistit vykoupení křesťanských zajatců a otroků. V souvislosti s dobytím Svaté země muslimy upadlo velké množství křesťanů do zajetí. Podobně bylo do otroctví uneseno mnoho lidí při nájezdech muslimských pirátů na jižní pobřeží Evropy, a i když některým bohatým rodinám se občas podařilo své příbuzné ze zajetí vykoupit, záchrana zajatců nebyla nijak systematicky organizována, a zvláště nemajetní byli zcela bez naděje na své vysvobození. To se změnilo až díky trinitářskému řádu, který za tím účelem vysílal své členy jako tzv. redemptory na trhy s otroky především do oblasti Maghrebu (oblast severního pobřeží Afriky). Osvobozeným se nejdříve dostalo péče v jakýchsi zotavovnách, tzv. domech milosrdenství, budovaných při některých trinitářských klášterech. Na samotné vykoupení zajatců byla určena třetina z veškerých řádem získaných finančních prostředků, druhá třetina byla použita na péči o vykoupené a ostatní potřebné, poslední třetina sloužila k zajištění vlastních potřeb řádu.

Zakladatelé řádu trinitářů

Sv. Jan z Mathy se narodil 23. června 1160 urozeným rodičům ve francouzské Provence. Otec chtěl, aby se syn učil šermu, jízdě na koni a dalším dovednostem hodných mladého aristokrata. Jan měl ale jiné ideály, stal se knězem.

Při své primiční mši měl vidění Krista na trůnu, jak pravou rukou drží za předloktí spoutaného bělocha, který nese modročervený kříž a levou rukou drží stejně spoutaného černocha. Po letech nechal podle tohoto vidění vytvořit mozaiku nad portálem trinitářské nemocnice v Římě. Dílo dokončené roku 1210 je dodnes obdivuhodně zachovalé.

V následujících staletích se ustálilo jiné umělecké ztvárnění onoho Janova vidění: anděl s červenomodrým křížem na prsou gestem překřížených rukou naznačuje vzájemnou výměnu dvou spoutaných mužů (bělocha a černocha) klečících u jeho nohou. Podle tradičního výkladu je běloch považován za křesťana a muž tmavé pleti za Maura, muslima.

Sv. Felix z Valois se narodil 9. dubna 1127 do hraběcí rodiny. Byl pravnukem francouzského krále Jindřicha. (Podle přízviska „z Valois“ poznáváme, že pocházel ze stejného rodu jako první manželka Karla IV., Blanka z Valois.) Felix se rozhodl přenechat právo prvorozeného (hraběcí titul) mladšímu bratru, stal se knězem a žil prostým životem jako poustevník. Právě tohoto poustevníka Felixe, který se těšil pověsti moudrého a svatého muže, Jan z Mathy navštívil, aby mu pomohl objasnit smysl a význam onoho vidění.

Význam názvu „trinitáři“

Jan ve Felixově společnosti dospěl k poznání, že jeho úkolem je založit řád, který se bude specializovat na záchranu křesťanů z muslimského zajetí. Sepsal regule řádu a spolu s tehdy již sedmdesátiletým poustevníkem Felixem se vydali za papežem Inocencem III. Ten oba kněze přijal, 17. prosince 1198 schválil nový mnišský řád a rozhodl, že bude nazýván *Ordo Sanctissimae Trinitatis redemptionis captivorum*, čili: Řád Nejsvětější Trojice na vykupování zajatců (zkráceně trinitáři, od slova „trojice“).

První mise na trh s otroky

První cesta na trh s otroky ve jménu trinitářů proběhla v roce 1199, tehdy bylo zachráněno 186 křesťanů. V Paříži je vítaly davy lidí za hlaholu zvonů. Další cesty v prvních letech 13. století již vykonal sám Jan z Mathy, přičemž v roce 1209 zachránil v Tunisku 120 zajatců. Cestou byl ale muslimy zbit a křesťané ho nalezli polomrtvého na ulici v Tunisu. Útokům musela celá výprava vzdorovat i po nalodění, ale i s poničenou lodí a potrhanými plachtami se jim podařilo šťastně doplout do starého přístavu Ostia u Říma. Jan z Mathy zemřel v Římě v klášteře při kostele San Tommaso in Formis 17. prosince 1213 přesně 15 let po založení svého řádu. Bylo mu 53 let.

Felix z Valois se stal představeným prvního trinitářského kláštera, který vznikl nedaleko jejich někdejší poustevny v místě zvaném Cerfroid, kde kdysi za svého poustevnického života zahlédli bílého jelena s červenomodrým křížem v paroží, což je tehdy utvrdilo v odhodlání založit nový mnišský řád. Sv. Felix zemřel 12. ledna 1212 ve věku 85 let.

Jak identifikovat trinitáře

Sv. Jan z Mathy bývá zobrazován jako řeholník s knihou řádových regulí, s kněžským biretem a s uvolněnými okovy. Podobně i atributem sv. Felixe mohou být okovy, případně i koruna u jeho nohou na znamení šlechtického původu, kterého se zřekl. Bývá také zpodobňován s berlou, kterou měl jako opat kláštera právo nosit, nebo s jelenem s křížem mezi parohy. Trinitáři nosili bílý hábit s červenomodrým křížem na škapulíři (dlouhý pruh látky uprostřed s otvorem pro hlavu) a tmavý pláštík.

Řád byl vnímán jako potřebný a jeho výsledky byly očividné: tisíce unesených křesťanů navrácených jejich rodinám. To zajišťovalo trinitářům obecnou podporu, která se neprojevovala pouze finančně, ale i přílivem nových členů, kteří při vstupu do řádu skládali slib nabídnout sebe sama za svobodu zajatce, na jehož vykoupení by už nezbylo peněz. V době úmrtí svého zakladatele (tedy po pouhých 15 letech) měli trinitáři už 35 řeholních domů. V 15. století dosáhl tento řád svého vrcholu s asi 880 konventy po celé Evropě. Následoval pozvolný úpadek způsobený vnějšími vlivy, ale i vnitřními příčinami. V 16. století se objevily snahy o obrodu řádu a návrat k jeho původním ideálům.

Kdo to byli „bosáci“

V domovské Francii učinily pokusům o reformu řádu přítrž náboženské války v 16. století. Naproti tomu ve Španělsku se reformní hnutí úspěšně rozvinulo. Reformovaní trinitáři z důvodu své askeze chodili bosí, proto byli lidově nazýváni „bosáky“.

Je zajímavé, že frakce asketických bosých trinitářů byla úspěšnější a početně rostla, zatímco komunity nereformovaných trinitářů časem zanikly mimo jiné i pro nedostatek dorostu. Trinitáři začali koncem 17. století nově působit v Rakousku a v Uhrách, protože tato oblast Evropy byla v přímém ohrožení Turky a v kontaktu s Osmanskou říší.

V 18. století vydával řád seznamy vykoupených zajatců tiskem a počet zachráněných od vzniku řádu se už počítá na stovky tisíc lidí. Mezi nejznámější zachráněné jistě patří později slavný spisovatel Miguel de Cervantes Saavedra, kterého v Alžírsku po pěti letech v otroctví a čtyřech nezdařených pokusech o útěk vykoupili v září 1580 dva trinitáři za 500 escudů.

Václav Vranečka a trinitáři

Zakladatel nového zašovského kostela Karel Jindřich ze Žerotína se dokončení stavby nedožil, jeho závazek převzal bratr a dědic panství František Ludvík. Ten také souhlasí, aby při novostavbě kostela vyrostl nový klášter řádu trinitářů. Toto rozhodnutí však nepřišlo samo od sebe. Předcházelo mu mnoho let usilovného vyjednání a, jak bychom dnes řekli, lobismu.

Jak už víme, bratr zašovského rektora Jana Bartoloměje Vranečky, Václav, vstoupil v mládí do trinitářského kláštera v Ilavě v Horních Uhrách. V té době ještě nebyl žádný trinitářský klášter ani v Čechách, ani na Moravě. Václav nebyl kněz, v řádu působil jako bratr či, jak se tehdy říkalo, fráter. Řeholní sliby složil roku 1695 ve svých 19 letech a užíval pak řeholní jméno Václav od sv. Antonína. Sloužil střídavě v Ilavě a v Prešpurku; až když byl po roce 1705 založen trinitářský klášter v Praze, byl poslán tam. Protože neměl kněžské povinnosti, byl pověřen konáním sbírek.

Úspěch díky neodbytnosti

Bratr Václav na svých cestách však neshromažďoval pouze finanční prostředky, ale hledal i možnosti, kde a jakým způsobem dosáhnout založení trinitářského kláštera na jeho rodné Moravě. V průběhu let bylo díky němu v té věci učiněno několik pokusů, všechny však z nějakého důvodu ztroskotaly. Až se jednou s tímto svým plánem svěřil svému bratru Janu Bartoloměji v Zašové. Od té doby oba bratři nepolevili, dokud klášter v Zašové nestál. Václav při tom umně využil některé své vlivné kontakty. Přesto bylo potřeba překonat množství překážek a narazili i na odpor císaře Karla VI., který dokonce svůj nesouhlas s klášterem v Zašové vyjádřil formulí uvalující na celou záležitost tzv. věčné mlčení, čili že už o tom nechce slyšet ani slovo… Vytrvalost obou bratrů a dalších zainteresovaných však hraničila až s drzostí.

Samozřejmě, že samotné nadšení dvou prostých lidí by nestačilo, kdyby jejich myšlenku nepodpořili i lidé výše postavení, především Rudolf Magnus Podstatský z Prusinovic, svobodný pán na Lešné, který však zastával i významné funkce – působil jako biskupský rada a přísedící manského soudu. Právě díky panu Podstatskému byla s majitelem panství Františkem Ludvíkem ze Žerotína podepsána 22. října 1722 zakládací listina zašovského kláštera.

Nakonec ustoupil i císař

Souhlas s novým klášterem nakonec vyslovil i císař, což se podařilo jen díky diplomatickému umění olomouckého kanovníka a probošta brněnské kapituly Jana Matyáše hraběte z Thurnu a Vellesassina.

Císař Karel VI. si vymínil, že řeholníků nebude v zašovském klášteře více než 13, všichni musí ovládat moravský jazyk a nebudou zde pořádat své sbírky. Hlavním důvodem, proč císař se založením kláštera nakonec souhlasil, zřejmě bylo, že v tomto odlehlém podhorském kraji bylo ještě mnoho tajných evangelíků a trinitáři měli přispět k úspěšnému završení rekatolizačních snah.

Dne 4. října 1725 byl položen základní kámen nového kláštera. Ovšem ještě dříve - 5. července 1725 - olomoucký kanovník Jan Matěj z Thurnu a Vallsasiny požehnal nově dokončenému kostelu, do kterého pak byl slavnostně ze starého kostelíka přenesen milostný obraz Panny Marie Zašovské a předán do opatrování trinitářům. První křídlo kláštera bylo dokončeno v roce 1728, do té doby žili trinitáři v budově místního panského dvora.

Klášter a jeho rozkvět

Trinitáři působili v Zašové především v tom směru a za tím účelem, pro který jim bylo v Zašové dovoleno vybudovat svůj klášter.

Pomáhali s pastorační činností na zdejším i lešenském panství. Zašovští trinitáři byli pro místní obyvatelstvo požehnáním, pozdvihli materiální i duchovní a kulturní úroveň života obce, šířili věhlas poutního místa.

Významnou událostí bylo biskupské svěcení kostela 29. července roku 1742. Světitelem byl Jakub Arnošt z Lichtenštejna-Kastelkornu. (Z historie je znám jako ten, který 12.5. 1743 korunoval Marii Terezii českou královnou).

Trinitáři průběžně opravovali a zvelebovali kostel, především přistavěli novou zákristii s kryptou v podzemí. Nejvýznamnější stavebním počinem bylo vztyčení dvojice věží a nová úprava průčelí kostela v roce 1768.

Nekropole prostých i urozených

Zde zemřelí mniši byli pohřbeni v kryptě pod sakristií. Podobně byli přímo v kostele pohřbeni významní dobrodinci kláštera a kostela. Především roku 1733 hrabě František Ludvík ze Žerotína, roku 1740 svobodný pán Rudolf Podstatský, který, ač zemřel v Olomouci, si přál být pohřben v Zašové a v trinitářském rouchu, stejně tak i rytíř Václav Halama ze Starého Jičína a další.

Z doby zašovského kláštera se ve zdejším kostele dochoval mimo jiné i tento obraz představující oba zakladatele trinitářského řádu adorující Nejsvětější Trojici.

V roce 1734 zemřel ve věku 58 let fráter Václav Vranečka, bez něhož by zašovský klášter zřejmě nikdy nevznikl. Za dalších 9 let se zde konal i pohřeb jeho bratra, rektora a kronikáře Jana Bartoloměje. Jeho syn Baltazar se mezitím stal knězem, trinitářem s řádovým jménem Rudolf.

Do otcovy kroniky připsal: "*Dne 12. ledna 1743 slavně ve velkém kostele v Zašovej byl pochován. Veškeren lid plakal na pohřebě, byl starý 64 let můj otec.*"

Když dva dělají totéž, není to totéž

Císař Josef II. redukoval počet klášterů a důvody k tomu měl mnohé. Konkrétně v případě trinitářů mu vadilo, že v souvislosti se svou činností vyvážejí peníze ze země. Proto již v květnu 1781 zakázal vykupování otroků, čímž se formálně stal trinitářský řád zbytečným. Následně 21. listopadu 1783 zrušil svým výnosem trinitářské kláštery v celé monarchii a už v pondělí 5. prosince ráno přijel do Zašové rušící komisař hrabě Karel Vincenc ze Salm-Neuburku.

Téměř o 200 let později se budou na toto císařské rušení klášterů odvolávat obhájci tzv. „akce K", kdy v noci z 13. na 14. dubna 1950 z rozhodnutí komunistického režimu došlo k policejnímu přepadení klášterů všech mužských řeholí, kláštery byly vyrabovány a řeholníci svezeni do internačních táborů…

Za císaře pána se ale vše událo přece jen civilizovanějším způsobem. Mniši byli o chystaném zrušení kláštera předem vyrozuměni a dostali na výběr: mohli vstoupit do kláštera jiného řádu, zůstat v duchovní službě pod místním biskupem, nebo odejít do penze. Protože už nebudou mít jiný příjem, budou všichni dostávat denní penzi 40 krejcarů, a protože už nesmí nosit svůj řeholní hábit, dostane každý jednorázový příspěvek 100 zlatých na pořízení civilního oděvu.

Svědectví zápisu o zrušení kláštera

Paradoxně nejvýmluvnějším dokladem o životě v zašovském klášteře je protokol o jeho zrušení. V klášteře bylo 11 kněží a 2 fráteři, tedy přesně 13 osob, jak bylo kdysi stanoveno. Všichni kněží se rozhodli pokračovat v duchovní službě jako tzv. diecézní kněží, dva věkem už starší fráteři odešli ke svým příbuzným. Představeným (tzv. ministrem) kláštera byl v té době P. Anastasius, světským jménem František Jelínek. Podle komisaře to byl muž mladý a schopný, který studoval na zahraničních univerzitách a před zvolením za představeného zašovského kláštera zastával úřad lektora teologie ve Vídni. Podle rušícího komisaře by mohl pro své neobyčejné vědomosti být profesorem na univerzitě. Po zrušení kláštera se právě on stane prvním farářem obnovené samostatné zašovské farnosti.

Co na první pohled překvapuje, je veliké množství obrazů a grafik v uvedeném protokolu. V knihovně bylo celkem 2000 knih a k tomu dalších 500 knih měli jednotliví řeholníci ve svých světnicích. Pozoruhodné je i uvedení několika přístrojů ke zkoumání fyzikálních a atmosférických jevů a výčet hudebních nástrojů na kůru. Ostatní inventář světnic jednotlivých řeholníků byl velmi prostý. V klášterním hospodářství byl mimo jiné chován pár koní a šest kusů hovězího dobytka.

Zajímavou perličkou je zmínka o klášterním sklepení, kde komisař zaevidoval 77 a půl vědra vína, ale jak je poznamenáno, většinou té nejhorší kvality, jen asi 10 věder bylo prý poněkud lepších. V soupisu také figuruje starší biliardový stůl. Klášter byl opuštěn, jeho majetek a zařízení rozprodáno…

Slovy Františka Šiguta, který sepsal první obsáhlejší pojednání o zašovském poutním místě: *„Kde kdysi zaznívaly zbožné modlitby a zpěvy, byl nyní klid. Kde kdysi tichými kroky spěchali bílí mniši s modročervenými kříži na škapulířích do chóru, předli nyní pavouci své sítě zapomnění…“*

Osudy areálu po zrušení kláštera

Zrušené kláštery často sloužily armádě jako kasárna (osud pražského trinitářského kláštera), nebo je stát využíval pro jiné podobné účely. Zašovský klášter měl být prodán, trvalo však 11 let, než se našel kupec. Pouze menší část východního křídla byla přeměněna na faru a zbylou část téhož křídla začala využívat místní škola, která zde následně sídlila dalších 100 let.

Zbytek klášterních budov (severní a západní křídlo) i pozemků byl po prodeji v soukromých rukou a sloužil podnikání. Byla zde například bělírna plátna a barvírna příze. Vznikly zde také dílny na tkaní koberců, základ později slavné gobelínové manufaktury Rudolfa Schlattauera. V objektu byly také byty majitele i nájemníků (žil zde např. spisovatel Metoděj Jahn). Další pohromou pro kostel i bývalý klášter byl ničivý požár, který zachvátil zvláště střechy a věže. Stalo se tak jedné červnové noci roku 1871, kdy se tehdy šindelem krytá kostelní střecha vznítila od požáru o kus dál stojícího domku…

Místo mnichů řeholnice

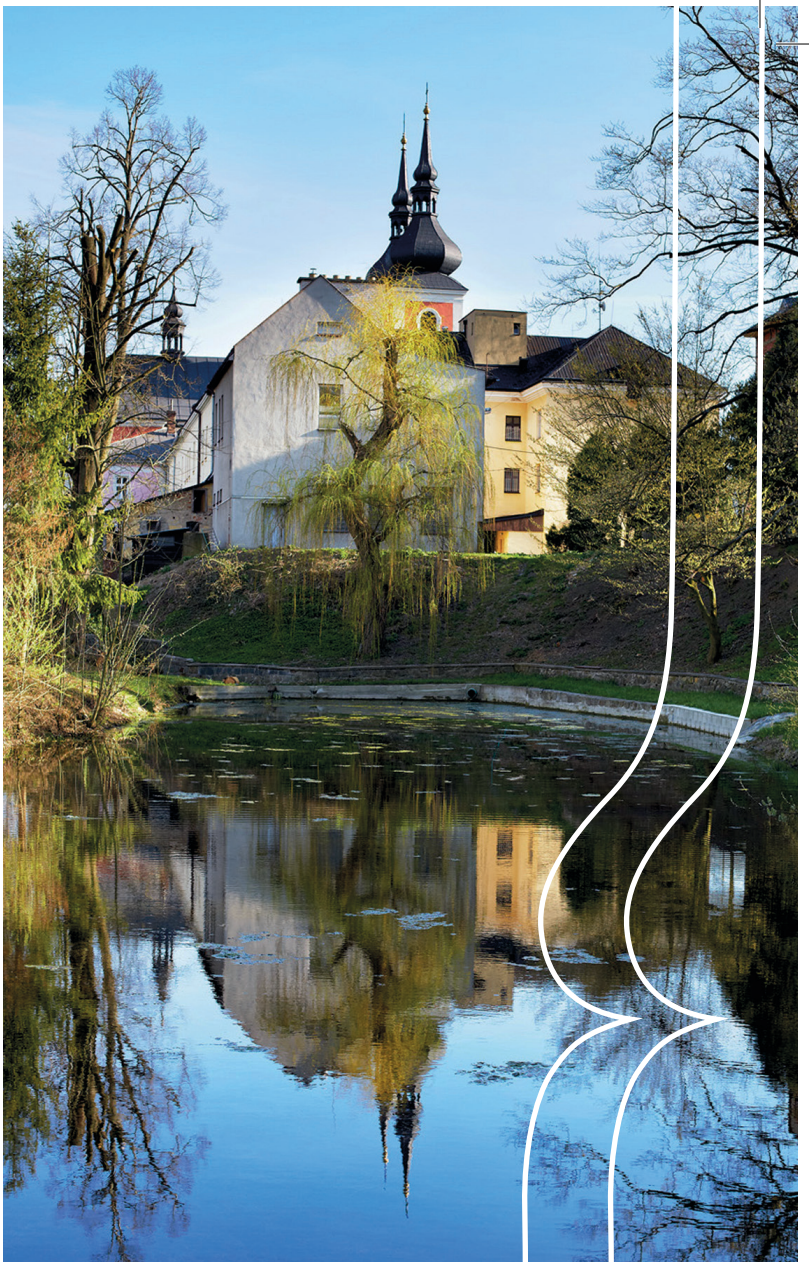
Významným milníkem v historii bývalého kláštera se stává rok 1900, kdy podstatnou část bývalého kláštera kupuje dobročinný Spolek sv. Josefa z Vítkovic, aby sem z nezdravého prostředí průmyslového města přemístil svůj sirotčinec. Nastává éra zašovského Ústavu sv. Josefa. O sirotky zde pečují nejdříve sestry

třetího řádu sv. Františka a v roce 1920 jejich práci přebírají členky kongregace Školských sester de Notre Dame. Do kláštera se tak po 120 letech částečně vrátil řeholní život.

Ústav pro své chovanky postavil v letech 1911-1913 vznosnou budovu soukromé dívčí školy. Po smrti zakladatele sirotčince biskupa Jana Stavěla (1938) je z rozhodnutí Spolku sv. Josefa předán celý ústav jako instituce i s jeho nemovitostmi právě kongregaci Školských sester. Sestry záhy rozšiřují poskytované služby o domov důchodců a mateřskou školu. V těžké době II. světové války dokonce zvětšují kapacitu starých klášterních budov přístavbou dalšího patra. Po roce 1948 je z politických důvodů činnost řádových sester v Zašové radikálně omezena a ústav přebírá stát, klášterní areál je však i v následujících desetiletích využíván převážně pro sociální služby.

Klášter v rukách veřejnosti

V roce 2014 v důsledku procesu tzv. transformace sociálních služeb přestaly být objekty bývalého kláštera využívány. O uvolněné nemovitosti proto požádala obec Zašová, která je následně se souhlasem Zlínského kraje získala do svého vlastnictví. Je zpracován projekt na revitalizaci celého objektu. Klášter bude sloužit kultuře, vzdělávání a podpoře poutní turistiky.

Zdroje textu: BUBEN, Milan (2007). Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích III. díl, II. svazek. Praha: Libri.; ŠIGUT, František (1942). Poutní místo Zašová. Valašské Meziříčí: Valašské knihtiskárny.; DRÁPALA, Daniel (2020). Tuto se všeliké památky... Brno: Munipress.; Kolektiv autorů (2020). Zašová v proměnách časů. Obec Zašová.; Kolektiv autorů (2009). Milostný obraz Panny Marie Zašovské. Olomouc: Muzeum umění Olomouc.; WITKO, Andrzej (2002) Sztuka w służbie Zakonu Trójcy Święte. Warszawa: Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk.

PŘÍBĚH
CENA ZA SVOBODU
TRINITÁŘE

Geolokační hra s prvky rozšířené reality

Aplikace ke stažení pomocí QR kódu nebo na adrese klasterzasova.cz/geohra

V roce 1198 vznikla ve Francii církevní humanitární organizace s názvem Řád Nejsvětější Trojice pro vykupování zajatců, zkráceně: řád trinitářů.

Po Praze druhý trinitářský klášter v českých zemích byl vybudován při poutním kostele v Zašové, řeholníci zde působili v letech 1725–1783. V současnosti patří památkově chráněný objekt bývalého kláštera obci Zašová. Po rekonstrukci bude využíván pro kulturní a vzdělávací účely a k rozvoji cestovního ruchu.

Pozoruhodný příběh kláštera v Zašové
Vydala Obec Zašová v roce 2023
Zašová 36, 756 61 Zašová
Autor textu: Josef Krůpa
Fotografie a obrázky: archiv obce

ISBN 978-80-907583-4-6

Finančně podpořeno Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem prostřednictvím Fondů EHP.

klasterzasova.cz
facebook.com/klasterzasova
instagram.com/klasterzasova

Iceland Liechtenstein Norway grants

Trinitářský klášter a zahrada Zašová